

בצאת ישראל מתימן /

פרק בת: חיים חדשים ב.חאשד-קמפ

מחנה „גאולה“ אינו פנים חדשות לתושבי עדן. עוד לפני כשנתיים שימש מקום זה מחנה מעבר זעיר, אולם עקב גורמים שונים נתבטל ובתי החמר הצבאיים שלו נהרסו. עתה חודש ובקרבת מקום נבנו בתי אבן, הוקמו צריפים ונטו מאות אהלים, והיו זמנים שמחנה זה שקק עם רב: 14.000 תושבים!

שני חלקים עיקריים מציינים את המחנה: בתי ומשרדי הג'וינט וה"שטח שהוקצה לעולים התימנים. בכניסה בולטת סוכת-הבאים וממול לה, ממערב, סוכת-העליה לישראל. בסמוך, בתי המגורים של השוטרים העדנים ובית המטבחיים „הפועל כחלכה“: 4—5 פרות ביום, ומחיר הפרה — ארבע לירות ישראליות! מחנה „הפרסונל“ ניכר מיד: חומת מחצלות עוטרת אותו ואילו אהלי התימנים מוקפים גדר תיל שהוקמה הן מטעמי בטחון וגם מחמת שלא „יסתגנו“ לעיר עדן...

ומאחר שהם צייתנים מזה דורות, נעשית העבודה לתועלתם ולתועלת המחנה.

„חאשד“ — עיר השלום

לאחר שסיירתי בין טורי האהלים, במס' בחים הצבוריים, במקלחות ובנוחיות-הצבורי רית, והכל נוצץ ומבריק, אמר לי מנהל הג'וינט במקום: „בכל עיר שבעולם ישנם כל היסודות של פושעים, ולעומת זאת במחנה שלי, אשר אני קורא לו „עיר-הש' לום“ לא קרה כל מקרה גניבה או פשע אחר. אין אני גוקק כאן למשטרה, אף לא למקוח חמור, כי לאורחים שלי טבע טוב עם דרך-ארץ וילדיהם מתחנכים מקטנות תוך הכרח „כבוד את אביך ואת אמך“.

איש מענין הוא המנהל, קולונל מקס למידעס, לשעבר התובע הכללי של חיל התעופה בארצות הברית, שהפך עתה למרכזי לסידות. הוא אינו זר לבעיות הפליטים והי נוחים. עוד בהיותו קצין גבוה בשלטון האי מריקאי בגרמניה בא בקשרים עם הג'וינט עד שבחודש נובמבר 1949 נטש את ביתו ומשרתו בניו-יורק והגיע ל„חאשד“ שבעדן, לסידות מעיד על יושבי המחנה, אשר לא ראו עגלה או מכונית במדבריות תימן, אינם נבהלים עוד למראה מטוס ענק. שהרי מטוס מפורש הוא בישיעהו מ' —

ליא: וקחי ה' יחליפו כח, יעלו אבר כנשי רים, ירוצו ולא יגעו, ילכו ולא יעפו. ועם גוסף לאמונתם אנו מרגילים אותם לאכול מאכלים תרבותיים ובצורה תרבותית ומכי שירים אותם לקראת ייעודם, הרי התמונה היא שלמה, וזה הוא כל תפקידו של הג'וינט, החברה המממנת והמבצעת את עלית „מרי בד הקסמים“.

ובני תימן אוהבים את לסידות במשרדו. בחברתו ועל הכל: בעת שהוא מופיע עטור טלית ותסילון ומתפלל בצוהא עמהם, בסוכה המחצלות של בית-הכנסת.

„חאשד“ — תושבים תמימים

חיהם של התימנים בתימן לא היו סר גים בשושנים. סבלם ותלאות הדרך — תן

שבועה בסל אחד בית התינוקות מוקף גדר תיל — מפני ההורים שבימים הראשונים אינם משלימים עם „המוסד המוזר“ הזה...

במיוחד בולטת גדר התיל הדוקר מסביב לבית-התינוקות, וזה משום מעשה שהיה בעבר ובגלל מקרים נדירים אקנם, הקורים גם כיום: אמהות ואבות תימנים, שלא השי לימו עד עתה כי בניהם נלקחו מהם — ולו לשם טפול והבראה — מתגנבים חרש באי-שון הליל ו„גונבים“ את ילדיהם.

נקיון וסדר

„גאולה“ היא עיר ממש. הככר הצבורי שוקק מעם רב, במשרדים עונים האחראים לאנשי ה„תורים“, כל השירותים המוניציפליים פועלים במלוא הקיטור ופרט לחול הרך, הרי זו עיר נקיה ומסודרת. ומענין: בכל המחנה לא נראה זבוב אחד! אין זכר ל„אשפה צבורית“! איש שיחי, מר אהרן כהן, הממונה על הניטציה והנקיון במחנה מעיר: „מטבעם, נקיים הם בני תימן, אם כי חסרו להם עד כה האמצעים המינימליים לשם כך, וכאן, לאחר הסברה מתמדת תוך הרגמה מתאימה, לומדים הם הלכות בריאות

ממע 6000 ק"מ בעקבות „מרבד הקסמים“

— מאת יהודה הגדרתי, שליח „הבוקר“ לעדן —

„מורי“ קיבל מנבת. מה לעשות בה? — הוא קשר אותה לצוארו כצעף...

חדשים רבים — הוסיפו על מושגיהם הפריי מיטיביים. מספר לי מהל המחנה, מר צבי פוקס: בעת שמגיעה שיירת עולים למחנה, מקבלים רופא ואחות את פני הבאים על מנת לקבוע את מצב בריאותם, והנה כשנגש הרופא ד"ר ברעם לבדוק אשה אחת תשרו-שה וגאנחת, פרצה זו בצעקה היסטורית: „אין לי כסף, תן לי לעבור הלאה...“

ומוסיף ד"ר אליעזר מתן, הרוח החיה במחנה: צרות צרורות היו לנו עם הנשים ההרות, שבתחילה סרבו ללות בבית-החולים. הנשים אומרות: „טוב למסור את בנינו לבית-המטבחיים מאשר למסרם לבית-החור-ליים“.

על תמימותם והעדר הנסיון בדרכי ומני הגי „העולם החדש“ סיפרו לי: משחלקו לכמה מהתימנים מנבות — אחרי שלא ראו מעודם מקלחת — עסף ישיש אחד את צוא' רן במנבת, כאילו היתה זו צעיף...

בתחילה סחזו התימנים מרפואות, החביאו את החולים החבא היטב באהליהם, והיה צורך לערוך „ציד“ אחר החולים. אולם לאט לאט רכשו הרופאים את מלוא האמון והתימ' גים יודעים כי לא באו ל„חסוף“ את ילדיהם לשמד, ומעתה הם באים — חולים כבריאים — להזקק לעצת ה„חאכים“ ורבים הם המת' אכזבים לאחר שארומא סוטר אותם בלא כלום: זו היא שריטה בלבד ואין חשש ממנה...

הרופאים והאחיות, עם כל חבר העובדים, סגלו לעצמם את הלשון הערבית, והיחס הטוב עם הלשון המשוחפת מחוללים כאן פלאים, ומשמגיעים הללו לישראל הם ברי אים ובעלי נסיון בהלכות העולם.

נערות תימניות מתעמלות... אין שעה קבועה לקימה בבוקר, אולם רובם ככולם משכימים להתפלל, כי הלילה ארוך להם ומשסיימו תפילתם מתפנים הם לעסקיהם: סדורים פורמליים של כרטיסים תמונות ורשיונות עליה. קבלת מזון יבש לאכילה באהליהם, בבתי-החולים, במכבסות הצבוריות ובעבודות תורניות אחרות, וכן בנקיון וסדור מקומות המגורים. בו בזמן עסוקים ילדיהם בתורה, וקולות רכים של תינוקות בית-דבן בוקע ועולה מצריף מח' צלות התרבות.

יוסף דאר, המדריך התרבותי, מלמדם קרוא וכתוב, ציור סרחים ועצמים שונים, ובככר הסמוכה פועלת המדריכה שושנה כהן, אף היא בת תימן: נערות כחושות ועינים ניצצות מחקות תנועותיה, מתעמלות הן, מחלצות עצמות כואכות: שמאל, ימין — הרם הורד — כפיסה לפנים — — כמה זר היו זה לנערות ונערים שבאו, זה מקרוב, ממדבריות מה קרובות...

מכשירים הילדים והילדות את עצמם לקי ראת חיים חדשים במולדת המקוה. בלי-כך מקשיבים הם, שפתותיהם מלחשות אחר תנועות סיו של המדריך. פאות רכות מתנרי פפות באויר בשעור ההתעמלות, עינים שחוי רות בולשות אחר תנועות הגיר שבידי המו' רה ובשקידה מנסים הם לחזור אחריהן... רוצים הם להשיג את שאחרו עד כה, לא לפגר אחרי אחיהם בישראל.

ובהפסקת „שעה עשר“ סועדים התלמידים טעודת-בינים: ביצים, חלב, ביסקוויטים ובי ננות...

הכל „דוסק“ בנאולה

יד ברוכה של הנהלת המחנה וחבר עובי דיו, ניכרת בכל מקום. הכל „דוסק“ החל מרצע הורדת העולים היגיעים על כפים מהי מכוניות המרוססות של לאחגי, ועד ליום המיוחל שלהם, בו עוברים הם את סוכת העליה, חורה למכוניות — והפעם טו' בות — עוד לשדה התעופה בדרכם לארץ הקודש. אין יושבי המחנה משתעממים. לומי דים הם תורה, תרתי משמע: תורת משה ותורת חיים חדשים, מוסיפים דעת, משקל ובריאות, ועסוקים הם במשפחותיהם המטו' מלות בבנים רבים. ידי הרופאים והאחיות, תודה לאל, אינן עצוסות עבודה. על עובדי הבריאות והמניטציה הקלו לעולים עצמם, גם סקידי הרישום אינם צריכים לחזור ולש' אול כי למדו הללו את התשובות הנדרשות, רק ידי אנשי המטבח פועלים במלוא הקיטור: מזון לאלפים ויותר תושבי המחנה. והמזון רב-צחוני ביותר, וטעים: בשר בלי הנבלה כמעט, 10—12 ביצים ביום, חמאה גבינה, ירקות (לרבות תפוחי-אדמה בשפע) ובננות — כאחת נמשך. הם 'עוד לא יודעים אח יוסף...

זורמים להם החיים בשלוח ובשקט, רק הכיסופים לציון מכבידים: מתי תגיע ה„טיארה“—רמסוס שנוכל לקיים את הפסוק: „מי יתן לי אבר פינה“.